

PROJEKTI ARUANNE

Projekti nimi (ELU veebilehel): Patareid – EI Prügikasti!

Juhendajad: Margus Vetsa, Esta Kaal

Liikmed: Agnes Sireli, Eva-Lotta Elmanovitš, Grete-Liis Veiert, Heli Horn, Iris Rodin, Jekaterina Žiljajeva, Ksenia Laine, Madis Roodla, Maria Gurjanova, Mauri Milter, Pille Karotamm, Timo Kark

Projekti portfoolio: [Google Drive](#)

1. Projekti taust ja kirjeldus

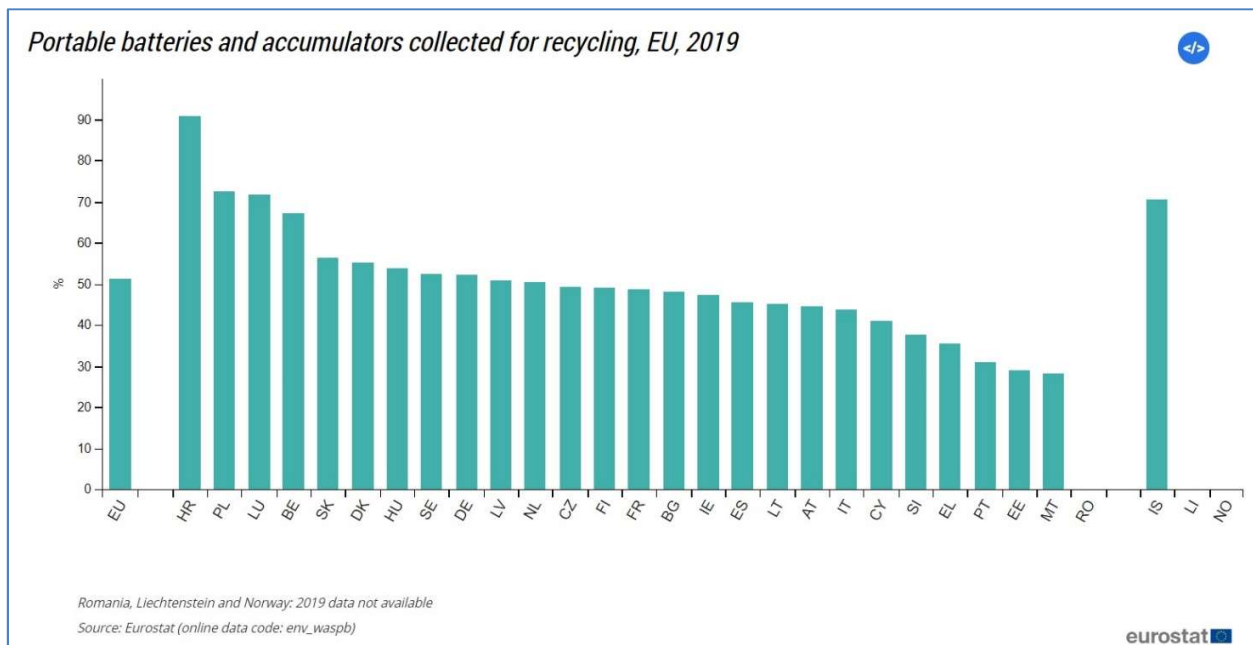
Suur osa inimesi ei teadvusta, kui palju nende kodudes on seadmeid, mis töötavad patareide ja kantavate akude toimetel. Seadme purunemisel/vananemisel visatakse need tihti olmeprügisse. Sealt edasi jõuavad need prügimäele või põletusahju. Halvemal juhul satuvad need loodusesse kahjustades sellega keskkonda.

Patareid ja akud liigituvad ohtlikeks jäätmeteks, mistõttu tuleb neid nõuetekohaselt koguda, et vähendada nende negatiivset keskkonnamõju. Samuti aitab patareide ja akude kogumine ja taaskasutamine säästa taastumatuid loodusvarasid. Patareide ja akude tootmisel kasutatakse metalli, sh väärismetalli. Arvestada tuleb ka nõudluse suurenemisega tulevikus, mis omakorda suurendab vajadust tooraine järele. Ringlussevõtt aitab vähendada keskkonnamõju, sest sama toorainet (metalle, sealhulgas väärismetalle, nagu nikkel, koobalt ja hõbe) saab korduvalt kasutada.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/66/EÜ kohaselt, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, peavad liikmesriigid korraldama nimetatud jäätmete kogumise. 2012.a lõpuks tuli saavutada kantavate akude ja patareide kogumismäär vähemalt 25% ning 2016. aastaks vähemalt 45%.

Hetkel on käimas ka uue patareide määrase ettepanekute arutelu ning määrase ettepaneku kohaselt peavad tootjad või nende nimel tegutsevad tootjavastutusorganisatsioonid ja liikmesriigid saavutama kantavate akude ja patareide jäätmete kogumise miinimumeesmärgid, mis on 65% 31.detsembriks 2025 ning 70% 31. detsembriks 2030. aastal. Seega muutuvad nõuded veelgi karmimaks.

Tuginedes Eurostati ja Keskkonnaagentuuri andmetele, siis on Eesti kogumismääraga Euroopa Liidus viimaste seas. Kui EL-s keskmiselt oli see 2019. aastal 51,3%, siis Eestis kõigest 29,1%¹ (joonis 1). Võttes aluseks EL-s kehtestatud kogumise sihtmäära (hiljemalt 2016. aastaks vähemalt 45%), siis ei ole Eesti seda eesmärki täitnud.

Joonis 1. Kantavate akude ja patareide tagasi kogumise määr EL-s 2019. aastal

Kantavate akude ja patareide tootmisel ja äraviskamisel tekkiva keskkonnamõju vähendamiseks tuleb Eesti riigil, sh kodanikel rohkem pingutada.

2. Projekti eesmärk

Projekti “Patareid – EI prügikasti” eesmärgiks on koondada info parimate praktikate kohta ning viia läbi uuring (intervjuud), et selgitada välja peamised põhjused, miks Eesti elanikud koguvad kantavaid akusid ja patareisid liigiti või mis on need põhjused, kui seda ei tehta.

Projekti raames koostatakse ka kommunikatsiooniplaan, et teema olulisusele rohkem tähelepanu pöörata ning projekti lõppedes tutvustatakse tulemusi võimalikult laialt, sh poliitikakujundajale. Kuigi antud projekti fookuses on peamiselt patareid, siis käsitletakse nendega koos kantavaid akusid, sest need on omavahel tihedalt seotud. Seega võrreldes teema algse fookusega on otsustatud seda laiendada ning tegemist ei ole ainult patareide projektiga. Siiski, kantavad akud vajaksid

¹ [Collection_rates_for_portable_batteries_and_accumulators_2011–2019_\(%_of_sales\).png \(1216×1040\) \(europa.eu\)](#)

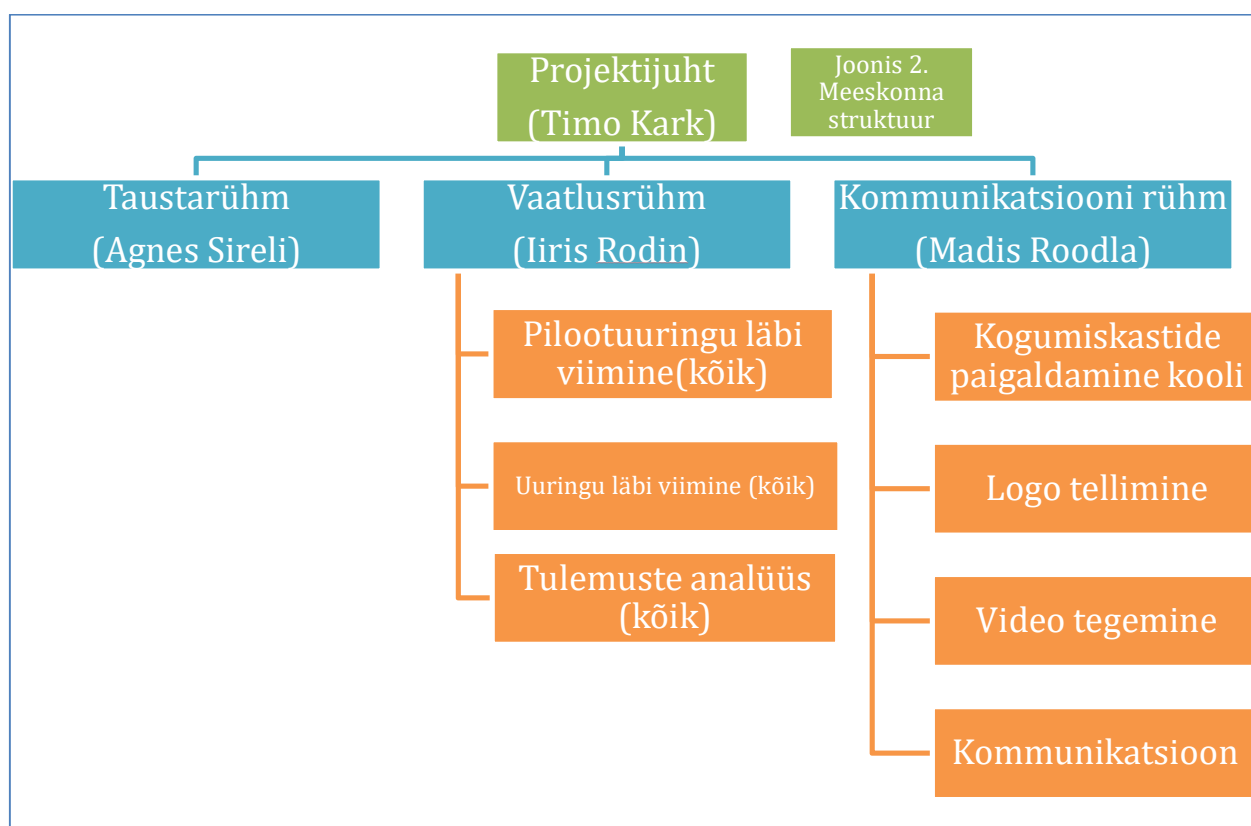

edaspidi suuremat tähelepanu ning mõistlik oleks tulevikus läbi viia täiendav uuring, mis keskenduks just kantavatele akudele ja elektroonikajäätmetele, sest antud projekti ja ajaraames ei olnud võimalik kantavate akude liigiti kogumist põhjalikumalt uurida ja käsitleda.

3. Projekti meeskond ja struktuur

Projektiga liitus 14 liiget ning projekti lõppedes oli alles jäänud 12 liiget. Üks liige andis kohe projekti alguses teada, et ta siiski ei liitu ning teine liige lahkus omal soovil isiklikel põhjustel.

Selleks, et jälgida projekti kulgu ning saavutada soovitud eesmärgid, valiti teisel kohtumisel projektijuht, lepidi kokku temaatilises töörühmades ja valiti töörühmade juhid. Ülesannete jagamiseks moodustati kolm väiksemat rühma: taustainforühm, vaatlusrühm ning kommunikatsioonirühm (joonis 2).

Joonis 2. Meeskonna struktuur

Taustarühma ülesandeks oli koondada infot ning kirjeldada kantavate akude ja patareidega kaasnevaid probleeme, olukorda Eestis, loodud tagasi kogumise süsteeme ning parimaid praktikaid kogu maailmast. Taustarühma kogutud info oli sisendiks kommunikatsioonitegevuste

planeerimiseks, aga ka oluliseks taustateadmiseks kõikidele rühma liikmetele, kes pidid intervjuusid läbi viima.

Vaatlusrühma ülesandeks oli koostada intervjuude tegemise plaan ning küsimustik. Intervjuude plaan, küsimused ja analüüsi metoodika arutati läbi kõikide meeskonna liikmetega.

Kommunikatsioonirühma ülesandeks oli koostada kommunikatsiooniplaan ning jälgida selle täitmist. Kommunikatsioonitegevuste raames loodi veel kaks väiksemat rühma, kes vastutasid kastide paigaldamise eest Tallinna Ülikooli ning video loomise eest.

Lisaks lepidi kokku, et kõik tudengid panustavad uuringu läbiviimisse ja tulemuste analüüsimise ning vastavalt vajadusele kommunikatsioonitegevustesse.

Tegevuste planeerimiseks ja tulemuste aruteludeks lepidi kokku regulaarsed kohtumised: teisipäeviti veebis ja neljapäevi füüsiliselt koolis (foto 1). Vastavalt vajadusele kohtuti ka tihedamalt. Kõik füüsilised kohtumised protokolliti ning protokollid salvestati projekti portfooliosse. Projekti esimesel kohtumisel lepidi kokku, et projekti materjalide talletamiseks luuakse Google Drive keskkonda projekti kaust, mida saab hiljem kasutada ka projekti portfooliona.

Foto1. Projekti meeskonna kohtumine

4. Projekti tegevused ja tulemused

Tegevuste elluviimiseks ja eesmärkide saavutamiseks koostati detailne tegevuskava (lisa 1) ning projektiplaan Gantti tabelina (lisa 2), mida vastavalt vajadusele ajakohastati. Ühise arutelu tulemusena otsustati, et projekti raames viiakse läbi uuring, mis aitaks välja selgitada põhjused, miks inimesed ei kogu kantavaid akusid ja patareisid liigiti või kui nad seda teevad, siis mis neid motiveerib. Lisaks otsustati, et oluline on koguda taustainfot, sh infot parimate praktikate kohta maailmas, mida saaks ka Eestis rakendada. Inimeste teadlikkuse suurendamiseks ja projekti tulemuste levitamiseks koostati kommunikatsiooniplaan.

Jättes välja ELU aine kohustuslikud tegevused, siis võib öelda, et projekti „Patareid – EI Prügikasti“ tegevused jagunevad kolmeks: 1) taustainfo ja parimate praktikate kaardistamine; 2) uuringu planeerimine, läbiviimine ja tulemuste analüüsimine; 3) kommunikatsioonitegevused inimeste teadlikkuse suurendamiseks ja projekti tulemuste levitamiseks.

4.1. Taustainfo

Taustainfo koondamiseks ja olukorra kirjeldamiseks moodustati vastav väiksem töörühm, kes vastutas info otsimise ja dokumenteerimise eest. Juhul kui asjakohast infot leidsid teised töörühma liikmed, siis see edastati taustainfo töörühma juhile. Taustainfo oli oluliseks sisendiks töörühma liikmete teadlikkuse suurendamiseks, uuringu ettevalmistamiseks ja kommunikatsioonitegevuste planeerimiseks.

Info hankimisel ja kasutamisel pidi taustarühm tagama, et info pärineb võimalikult usaldusväärsetest allikatest. Seetõttu pöörduti kõigepealt info saamiseks Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaagentuuri poole, kes vastutavad Eestis poliitikakujundamise ning keskkonnaandmete kogumise ja haldamise eest. Lisaks viidi ennast kurssi EL patareide direktiivi eesmärkidega ning kasutati Eurostati ülevaateid kantavate akude ja patareide tagasi kogumise määra kohta. Lisaks kasutati Eestis läbi viidud keskkonnateadlikkuse uuringu tulemusi (2012 ja 2022 uuringud) ning infot parimate praktikate kohta otsiti internetist.

Dokument on leitav projekti portfoolio kaustast. Käesolevas aruandes esitatakse üksnes loetelu olulisematest faktidest/leidudest:

1. ELi turule lastakse igal aastal sadu tuhandeid tonne tööstuslikke ja kantavaid patareisid (800,000 tonni autoakusid, 190,000 tonni tööstuslikke akusid ning 160,000 tonni patareisid). Kasutatakse väga erinevaid metalle alates elavhõbedast, pliist ja kaadmiumist ning lõpetades nikli, vase, tsingi, mangaani ja liitiumiga.

2. Patareide ja akude ringlusse võtmise suurendamine on vajalik mitmel põhjusel:

- Kuna tegemist on ohtlike jäätmetega, siis keskkonda sattumisel reostab see maapinda ja vett.
- Patareid ja akud võivad süttida ning põhjustada põlenguid (nt prügilates).
- Patareid ja akud võivad tekitada tervisekahjustusi (alla neelamisel, lekkimisel).
- Patareide ja akude tootmisel kasutatakse metalli, sh väärismetalli. Tegemist ei ole taastuva loodusvaraga ning selle tootmine mõjutab olulisel määral keskkonda. Sama materjali saab ringlusse võttes korduvalt kasutada.

3. 2012. aasta tarbijakäitumise uuringu² andmetel 83% vastanutest teadsid kantavate akude ja patareide ohtlikkusest ning 83% teadis tasuta ära andmise võimalustest, kuid vaatamata sellele viskas 46% patareid olmeprügisse.

4. 2022. aasta keskkonnateadlikkuse uuringu andmetel viskab 26% Eesti elanikest patareid/kantavad akud olmeprügisse (sealjuures 13% enamasti)³. Võrreldes 10 aasta taguse uuringuga on selliste inimeste osakaal vähenenud 46%-lt 26%-ni, kes viskavad patareid olmeprügisse.

5. Usutavasti ei ole järeldus, et üks peamisi tarbijate käitumisharjumusi mõjutavaks teguriks on ebamugavad kogumislahendused, ekslik. Seda kinnitab ka 2016 aastal Turu-uuringute AS poolt läbiviidud elanikkonna küsitlusuuring pakendijäätmetega ümberkäimise kohta.

6. Eestis on loodud patareide ja akude liigiti kogumise süsteem. Patarei- ja akujäätmeid koguvad peamiselt kaks elektroonikaromudega tegelevat tootjavastutusorganisatsiooni – MTÜ EES-Ringlus ning MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

7. Kõik poed, mis müüvad patareisid ja/või akusid, on kohustatud vastu võtma vanu patareisid ja akusid. Oma kasutatud patareid ja akud saab viia ka jäätmejaama. Poed, mis müüvad elektroonikaseadmeid, peavad sarnased elektroonikajäätmed ka tasuta vastu võtma.

Olles tutvunud parimate praktikate ja lahendustega, võib välja tuua järgmised näited:

- Belgias saadetakse inimestele kaks korda aastas posti teel väike roheline patareide kogumiskasti. Selle mõte on soodustada patareide liigiti kogumist ja tuletada inimestele meelde sellise tegevuse vajalikkust. Lisaks suurendavad nad inimeste teadlikkust erinevate kampaaniate ja kooliprogrammide kaudu.
- Ettevõtted, mis müüvad Poolas ning Horvaatias patareisid, peavad maksma teatud tasu, mida kasutatakse patarei- ja akujäätmete kogumise korraldamiseks.

² [Tarbijakäitumise-uuring-2012.pdf \(eesringlus.ee\)](#)

³ [2022 Keskkonnateadlikkuse uuring.pdf \(envir.ee\)](#)

- Poolas ning Iirimaal korraldatakse ka koolidevahelisi patareide- ja akujäätmete kogumise võistlusi, mis suurendab laste teadlikkust patareide liigiti kogumise olulisusest ning tekitab nendes kogumise harjumust.
- Iirimaal tegutsev keskkonnaasutus WEEE pakub elanikele võimalust tellida endale koju patareide kogumiskasti. Kaste saab taotleda nii äri- kui ka eraklient ning kastide tasu läheb Lastehaigla toetamisele.

4.2. Uuringu läbi viimine ja tulemused

Projekti eesmärgi saavutamiseks viidi läbi uuring, et selgitada välja peamised põhjused miks Eesti elanikud koguvad kantavaid akusid ja patareisid liigiti või mis on need põhjused, kui seda ei tehta. Uuringu meetodiks oli poolstruktureeritud teemaintervjuu kombineeritult vaatlusega.

Uuringute käigus viidi läbi 28 intervjuud, neist 16 pilootuuringu ja 12 põhjuuringu raames. Intervjuude käigus kogutud andmeid analüüsiti temaatilise analüüsi meetodiga. Temaatilise analüüsi eesmärk on välja selgitada andmetes peituvad tähendused.

Analüüsi etapid:

1. Intervjuude käigus kogutud andmed tõsteti ühte kausta.
2. Kodeerimise kaudu otsiti andmetest olulised märksõnad/mõtted ehk koodid.
3. Koodide rühmitamise teel koostati teemad/kategooriad.
4. Sarnased teemad ühendati ning neile anti sisu võimalikult hästi edasi andvad nimetused.
5. Erinevate teemade põhjal koostati kokkuvõte.

Kvalitatiivse analüüsi üks põhilisi protsesse on kodeerimine. Kodeerimist alustati tekstide mitmekordse läbilugemisega. Kodeerimise käigus tähistati tekstilõike märksõnade ehk koodidega.

Kodeerimisele järgnev etapp on teemade/kategooriate koostamine. Sarnased koodid koondati ühe teema alla.

Põhjuuringule eelnes pilootuuring, et hinnata kas loodud tegevusplaan ja küsimustik on asjakohased. Pilootuuring oli ka hea võimalus valitud analüüsimeetoodika testimiseks. Lõplik tegevusplaan ja küsimustik on leitav aruande lisast (lisa 3 ja lisa 4).

Uuringutulemuste kokkuvõte

Uuringust selgus, et rohkem teatakse patareide ohtlikkusest keskkonnale ja taaskasutuse võimaluste kohta teatakse oluliselt vähem. Patareide ohtlikkusest keskkonnale teadsid nii patareisid liigiti kogujad kui ka mitte liigiti kogujad. Samuti selgus, et isegi kui patareisid mitte liigiti kogujad

teadsid, et patareid võivad keskkonnale ohtlikud olla, siis ei pidanud nad oma majapidamises tekkivat vähest kasutatud patareide kogust piisavalt ohtlikuks, et neid liigiti koguda. Selline uuringu tulemus viitab, et patareisid mitte liigiti kogujad ei teadvusta endale liigiti kogumise mõtet ja ei mõista, et kasutatud patareid on keskkonnale ohtlikud ja taaskasutusse suunatavad nende kogusest hoolimata.

Patareide liigiti kogujaid motiveeris enim liigiti koguma teadlikkus patareide ohtlikkusest keskkonnale ja nende jaoks mugav kogumiskohtade võrgustik. Selgitati, et patareide kogumiskastid on olemas näiteks nende kodu või töökoha lähedale jäävates toidupoodides, kus tavaliselt käiakse. Motiveerivaks nimetati ka kohusetunnet selgitades, et kasutatud patareisid kogutakse liigiti, sest nii peab tegema ja sellised on reeglid.

Samas nimetasid patareisid mitte liigiti kogujad suurimateks takistusteks patareide liigiti kogumisel just vähest teadlikkust keskkonna ohtudest, taaskasutamise võimalustest ja patareide liigiti kogumiseks nende jaoks ebamugavat kogumiskohtade võrgustikku. Selgitati, et patareide kogumiskastid ei ole nende jaoks nähtavad ja neid ei leia üles või nende “kodupoes” või elukoha lähedal kogumiskaste ei ole. Need, kes nimetasid patareide liigiti kogumise takistuseks motivatsiooni puudumist, tõid põhjendusena välja, et nad ei teadnud, kuhu kasutatud patareisid viia või nad on liialt laisad, et neil tekkivat vähest kasutatud patareide kogust liigiti koguda ja kuhugi ära viia või ei peeta liigiti kogumist oluliseks.

Uuringust selgus, et mitte liigiti kogujad oleksid valmis oma harjumusi kõige tõenäolisemalt muutma, kui nende jaoks oleksid kasutatud patareide liigiti kogumise lahendused mugavamad. Lahendusena pakuti välja, et kogumiskastid võiksid olla lähemal, näiteks kortermaja prügimajas teiste konteinerite juures või isegi trepikojas. Toodi välja ka, et kogumiskaste võiks olla rohkem ja need võiksid olla kergesti leitavad nagu näiteks taaraautomaadid. Harjumusi paneks muutma ka see, kui patareide liigiti kogumisest tekiks võimalus kasu saada või kui liigiti mitte kogumisele oleks kehtestatud sanktsioonid. Näitena toodi pandipakendi kogumissüsteemi ja niiõelda tagatistrahva saamise võimalust ja trahvide kehtestamist või pereliikmete sundi kasutatud patareide liigiti kogumiseks. Lisaks aitaks vastajate arvates kogumisharjumusi olulisel määral muuta suurem teadlikkus keskkonna ohtudest ja taaskasutamise võimalustest. Vastajad tõid välja, et kui nad teaksid rohkem kasutatud patareide ohtlikkusest keskkonnale või oleks kindlus, et patareisid käideldakse õigesti ja materjale taaskasutatakse, siis võiks see panna neid kogumisharjumust muutma. Teadlikkust aitaks tõsta oluliselt suurem elanike teavitamine läbi erinevate turunduskanalite, näiteks reklaamplakatid, internetikampaaniad, koju saadetavad infovoldikud jne.

Uuringust selgus, et vastajad, kes koguvad kasutatud patareisid liigiti mõtleksid patareide liigiti kogumisest loobumisele juhul, kui sellega kaasneks neile lisakulu (lisa aja-, energia- ja rahakulu) või kui selguks, et patareisid ei käidelda eesmärgipäraselt. Näiteks toodi välja, et liigiti kogumisest paneks loobuma mugavate kogumiskohtade võrgustiku puudumine või kui kehtestatakse tasu

kasutatud patareide vastuvõtu eest. Suur osa vastanutest arvas, et nad ei loobuks patareide liigiti kogumisest mitte mingil juhul.

Korralikud liigiti kogujad viivad lisaks patareidele ka kanatavad akud kenasti kogumiskohtadesse ära, samas visatakse osad väiksemad akudega seadmed siiski olmeprügisse, näiteks nutikellad. Uuringust selgus, et inimesed ei teadvusta alati, millistes seadmetes kantavad akud sees on, sest neid ei saa reeglina seadmest eemaldada. Selgituseks lisati, et inimestel võiks olla parem teadlikkus selles osas, mis puudutab kantavaid akusid, nende äraviimise võimalusi ja isegi näidisnimekirjad seadmetest. Vastajad tõid välja, et kantavate akude ja kantavaid akusid sisaldavate seadmete tagastamine võiks olla mugavam. Selgus, et kantavate akudega seadmed jäävad pigem sahtlisse seisma ning inimestel on väga palju vanu mobiiltelefone kodus. Inimesed teadvustavad kenasti, et kantavad akud ja patareid on keskkonnale kahjulikud, kuid taaskasutuse aspekt ei tule nii selgelt välja.

Persoonad

Lisaks eelmainitud järeldustele, loodi analüüsi tulemuste põhjal ka persoonad vastavalt käitumisharjumuste järgi. Nende koostamise tagajärjel tekib parem arusaam, kuidas probleemi lahendamiseks erinevatele inimtüüpidele hiljem läheneda. Uuringu tulemustest kujunes välja kolm persoonat: Kirglik koguja, Kohusetundlik koguja ja Mugav mittekoguja. Kõiki tüüpe analüüsiti motivatsiooni, takistuste ja teadlikkuse vaatenurkade alt.

Kirglik koguja. Tema juhindub sisemisest motivatsioonist ehk naudib antud tegevust, see tuleb tal loomulikult välja ning ta käitub vastavalt enda moraalsele. Tema leiab, et liigiti kogumine toob kindlasti kasu ja on väga motiveeritud seda saavutama. Selliseks kasuks on keskkonnasäästlikkus ja jäätmete ringlusesse jõudmine. Kirglik koguja isegi uurib juurde - otsib lisaallikaid ja veebilehti, mis on seotud jäätmekäitlusega ning üldeldse teda väga kõnetab keskkonnateema. Selline entusiasm ei piirdu üksnes patareide kogumisega. Kirglikul kogujal on kõik võimalikud jäätmeliigid kogutud eraldi ja ta on pigem staažikas koguja. Veel suudab ta vabalt nimetada mitmeid kogumiskohti, kuhu saab patareisid viia. Tema jaoks ei ole mingeid takistusi kantavate akude ja patareide liigiti kogumiseks ja kogumiskohta viimiseks. Kirglik koguja hindab positiivselt kõiki võimalusi, mis on loodud patareide kogumiseks ja leiab, et need on pigem piisavad. Tihti viib patareisid kogumiskasti kohe, et nad ei vedeleks sahtlis aastaid. Kirglik koguja teab, et patareid on ohtlikud keskkonnale ning on mingil määral kuulnud ka nende taaskasutamise võimalusest. Hea meelega teeks ta seda kõike koos sarnaselt mõtleivate inimestega ehk ootab „õiget“ käitumist ka teistelt, sest teab, et üheskoos jõutakse paremate tulemusteni.

Kohusetundlik koguja. Teda juhib väline motivatsioon. Välisteks motivaatoriteks on mugavad lahendused seoses kantavate akude ja patareide äraviimisega, ning üldine teadmine, et seda peab tegema. Kohusetundlikku kogujat ajendab korrektselt käituma soov kehtestatud reeglitest kinni pidada. Ta on väga hästi informeeritud kogumiskohtade asukohtadest ning leiab, et need on

piisavalt nähtavad. Kohusetundlikku kogujat takistaks liigiti kogumast vaid see, kui mugavad kogumiskohad tema lähedusest ära kaoksivad või kui liigiti kogumine tema jaoks keeruliseks ning ebamugavaks muutuks. Ta on arvamisel, et kantavate akude ja patareide liigiti kogumine ja hiljem õigesse kohta jõudmine on oluline keskkonna hoidmiseks. Kohusetundlikkus on märksõna, mis antud kogujat iseloomustab - tema tegusid juhib soov õigesti käituda. Taaskasutamise olulisus on midagi, mida kohusetundlik koguja väga harva välja toob.

Mugav mittekoguja ehk inimene, kes küll teab, et kantavaid akusid ja patareisid peaks liigiti koguma ja kogumiskohtadesse toimetama, kuid millegipärast ta seda ei tee. Kuigi Mugav mittekoguja oskab nimetada vähemalt üht kantavate akude ja patareide kogumiskohta, näiteks: toidupoodides olevad kastid, elektroonikapoodid ja jäätmejaamad, ei jõua tema patareid millegipärast eelnimetatud kohtadesse. Tema enda sõnul on mitte liigiti kogumise põhjuseks laiskus või siis tundub see tema jaoks liiga väikese murena. Ta unustab tihti ning ei mõtle eriti selle peale. Üldiselt tekib patareisid korraga vähe ning see tekitab tunde, et kui mõni neist olmeprügisse satub, ei ole see eriti suur probleem. Samuti ei viitsi ta paari patarei pärast eraldi spetsiaalselt kuhugi minna, kuna kogumiskohad ei ole kohe elukoha vahetus ümbruses. Mugav mittekoguja oleks motiveeritud oma käitumist muutma, kui patareide tagastamisel oleks näiteks pandisüsteem või saaks uute patareide ostmisel soodustust. Lisaks tahaks ta näha sellel teemal rohkem infot, mis tuletaks talle probleemi tõsidust pidevalt meelde. Mugav mittekoguja sooviks, et kogumiskohti oleks rohkem, need oleksid lähemal (ideaalis maja juures) ning silmapaistvamad. Teda innustaks ka kinnitus, et ta teeb õiget asja ning tagatis, et kogutud jäätmed ka päriselt ümbertöötlemisele lähevad. Tema teadmised keskkonnoahtlikkuse osas saaksid veel täieneda. Lisaks ei tea Mugav mittekoguja, et patareisid saab taaskasutada.

4.3. Kommunikatsioonitegevused

Iga tõsiseltvõetav projekt sisaldab ka kommunikatsioonitegevusi ning sellest põhimõttest lähtusime ka enda projekti tegevuste planeerimisel. Projekti alguses moodustati kommunikatsioonirühm, kes töötas välja peamised tegevused ja kommunikatsiooniplaani (lisa 5), mida jooksvalt täiendati ja ajakohastati. Kommunikatsioonitegevused on vajalikud nii projekti tulemuste levitamiseks kui ka inimeste teadlikkuse suurendamiseks kantavate akude ja patareide ohtlikkusest ning tagastamise võimalustest.

Sotsiaalmeedia postitused

Koostöös Keskkonnaagentuuriga avaldati 14. oktoobril rahvusvahelise e-jäätmete päeva raames Keskkonnaagentuuri Facebooki lehel postitus, milles pöörati tähelepanu elektroonikajäätmetele

ning nende tagastamise vajalikkusele. Muuhulgas tutvustati ELU projekti ja selle raames tehtavaid tegevusi (foto 1).

Foto 1. Rahvusvahelise e-jäätmete päeva raames avaldatud sotsiaalmeedia postitus

Lisaks avaldati 22. novembril koostöös Tallinna Ülikooliga sotsiaalmeedia postitus TLÜ Facebooki lehel (foto 2), millega anti teada, et ülikooli erinevatesse hoonetesse on paigaldatud projekti raames kantavate akude ja patareide kogumiskastid ning kutsuti tudengeid üles oma patareid ja akud kooli kogumiskastidesse tooma.

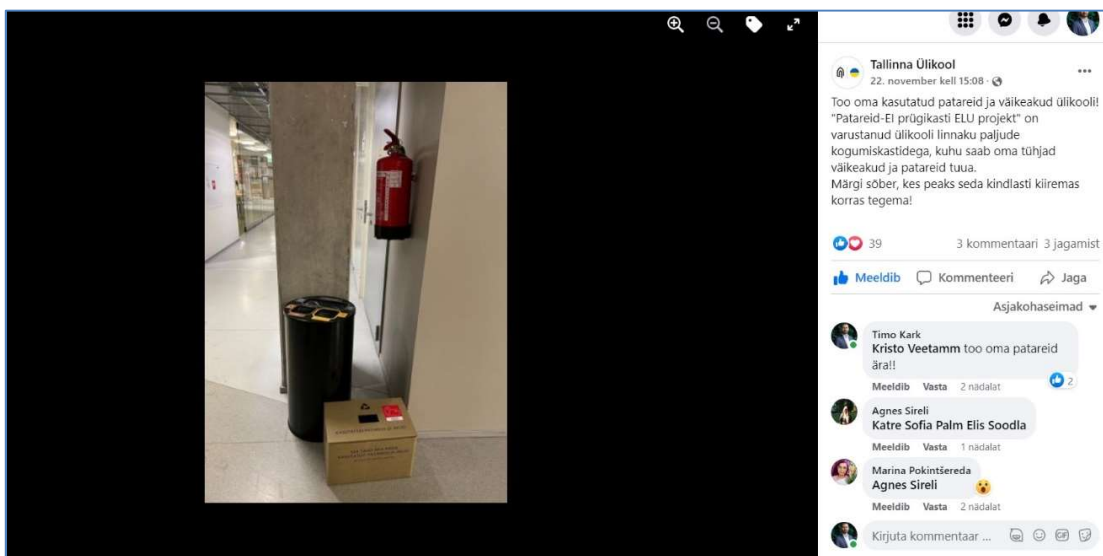

Foto 2. TLÜ Facebooki lehel avaldatud postitus

Intervjuu LUNA TVs

16. novembril oli eetris järjekordne LUNA TV saade, kus kajastati ELU projekti „Patareid – EI Prügikasti“ raames antud intervjuud (foto 3). Intervjuu käigus selgitati, millised probleemid kaasnevad patareide ja akude tootmisega ning miks on vajalik suurendada tagasi kogumist. Samuti selgitati kuhu on võimalik kantavaid akusid ja patareisid tagastada.

Foto 3. Kuvatõmmis LUNA TV saatest 16.11.2022

Projekti logo

Selleks, et projekt oleks nähtavam, siis tellisime projektile logo (foto 4), mida kasutati TLÜ-sse paigaldatud kogumiskastidel ning projekti maandumislehel. Logoga seotud kulud kandis üks projekti rühma liikmetest.

Kuigi projekti logo saaks veelgi laiemalt kasutada, siis selle tellimine oli projekti liikmetele huvitav ja kasulik protsess. Logo eesmärk on anda edasi sõnumit, et patareide koht ei ole prügikastis ning ideest väljundini kulus mitmeid tunde arutelusid ning mõttevahetusi. Lisaks uuriti oma tutvusringkonnast, millist sõnumit antud logo nende jaoks sisaldab.

Foto 4. Projekti logo

Video

Projekti raames loodi ka õpetlik video (foto 5), mis selgitab, et kuigi esmapilgul võib patareide prügikasti panemine tunduda korrektse käitumisena, siis tegelikult see seda ei ole ning õigem oleks need tagastada vastavatesse kogumiskohtadesse ja kastidesse. Lisaks selgitati miks on oluline patareisid liigiti koguda ja tagastada. Video levitamiseks loodi [Tik-Toki projekti konto](#). Tik-Toki kasuks otsustati just seetõttu, et jõuda ka nooremate inimesteni, sest see sihtrühm oli veel katmata.

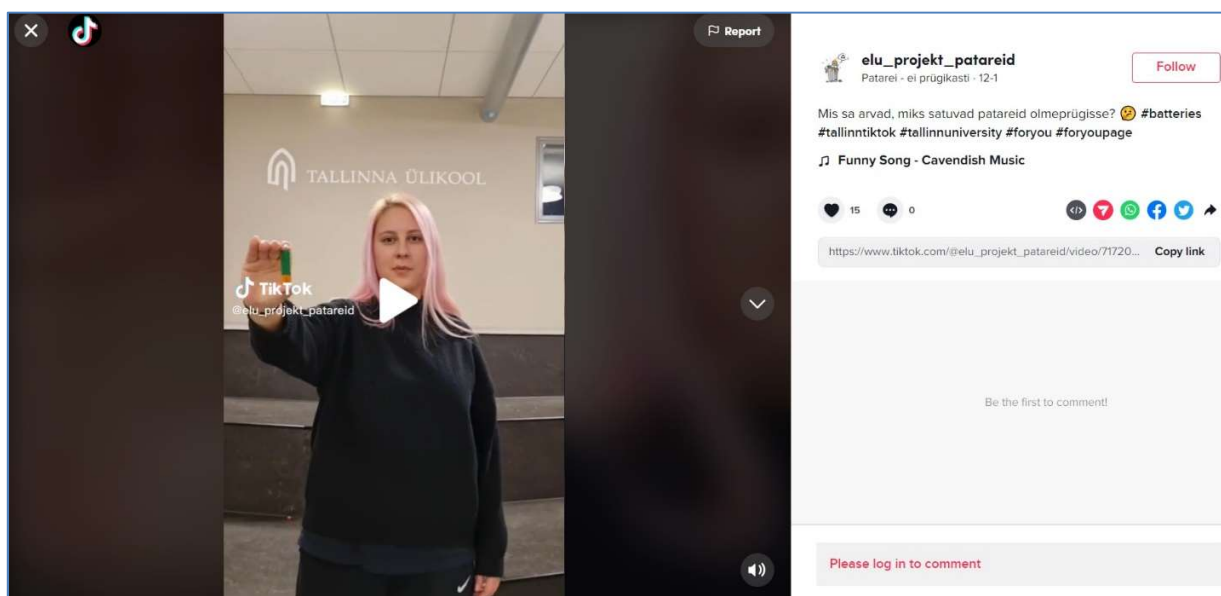

Foto 5. Tik-Toki kuvatõmmis, patareide video

Patareide ja kogumiskastide paigaldamine Tallinna Ülikooli

Ühe praktilise tegevusena otsustati paigaldada Tallinna Ülikooli erinevatesse hoonetesse kantavate akude ja patareide kogumiskastid (foto 6 ja 7). Eesmärk oli paigaldada igasse hoonesse vähemalt üks kogumiskastide torn, mis koosnes kolmest kastist. Kogumiskastidele paigaldati projekti logo ning QR kood, mis võimaldas huvilistel saada rohkem infot nii projekti kui ka patareide ja akude teema kohta. Lisaks tornidele paigaldati kaste ka tavapärasel kujul.

Tegevuse eesmärgiks oli pöörata TLÜ tudengite ja töötajate tähelepanu kantavate akude ja patareide teemale ning kutsuda neid üles oma patareisid ja akusid kogumiskastidesse tooma. Kuna selgus, et kogumiskastidesse hakati tooma ka e-sigarette, mis on elektroonikajäätmed ning neid ei tohiks patareide kogumiskasti panna, siis otsustati teha ka katse. Esimesel kahel nädalal olid kastid ilma sellekohase infota ning kaheks viimaseks nädalaks lisati silt, et e-sigarettide koht ei ole patareide kogumiskastis ning neid saab tagastada poodi, kus müüakse e-sigarette. Katse tulemused ei ole aruande koostamiseks teada, kuid tulemusi saab tutvustada ettekandes.

Foto 6. Koguskastid TLÜ hoones

Foto 7. Kogumiskastid TLÜ lifti juures

Projekti QR kood ja maandumisleht

Selleks, et tudengitel oleks võimalus saada rohkem infot projekti kui ka patareide ja akude teema kohta, tekitati maandumisleht ja QR kood (foto 7). Maandumisleht tekitati koostöös Keskkonnaagentuuriga nende [kodulehe blogisse](#).

Blogipostitust levitati ka Keskkonnaagentuuri Facebooki lehel ning hea meel on selle üle, et blogipostitust jagas ka [Postimees](#) oma veebi väljaandes kui ka Facebooki lehel (foto 8). Viimasel on 11.12.2022 seisuga 167 335 jälgijat.

Foto 7. Projekti maandumislehe QR kood

Foto 8. Postimehe Facebookis avaldatud Keskkonnaagentuuri blogipostitus

Uuringu tulemuste levitamine

Uuringu tulemuste levitamine jääb detsembrikuusse. Lisaks jagatakse uuringu tulemusi Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaagentuuriga.

5. Projektiga seotud sidusrühmad

Keskkonnaministeerium – poliitikakujundaja, kes vastutab muuhulgas jäätmeseaduse ettevalmistamise/muutmise eest. Samuti osaleb Keskkonnaministeerium EL patareide direktiivi arutelus. Keskkonnaministeeriumi ülesanne on tagada seatud sihttasemete saavutamine Eestis. Oleme saanud ministeeriumist vajalikku taustainfot ning plaanime tutvustada neile ka uuringu tulemusi. Vajalik kontakt selleks on loodud.

Keskkonnaagentuur – keskkonnaandmete koguja ja haldaja. Muuhulgas kogub Keskkonnaagentuur infot jäätmete ning nende ringlusse võtmise kohta. Oleme saanud Keskkonnaagentuurist vajalikku infot ning koostöös oleme loonud nende kodulehel olevasse blogisse projekti maandumislehele ning avaldanud rahvusvahelise e-jäätmete päeva raames sotsiaalmeedia postituse nende Facebooki lehel. Tutvustame Keskkonnaagentuurile ka projekti raames läbi viidud uuringu tulemusi. Vajalik kontakt selleks on loodud.

Tallinna Ülikool – viisime ellu kommunikatsioonitegevusi Tallinna Ülikoolis, et kantavate akude ja patareide teemale rohkem tähelepanu pöörata. Paigaldasime kooli erinevatesse hoonetesse kogumiskastid ning koostöös avaldasime ülikooli Facebooki lehel postituse, milles kutsusime tudengeid üles oma patareid ja akud kooli kogumiskastidesse tooma. Lisaks andsime LUNA TV-le intervjuu.

Eesti elanikud – teeme kokkuvõtte projekti raames läbiviidud uuringu tulemustest ning püüame leida võimalusi tulemuste kajastamiseks võimalikult laialt.

6. Projekti jätkusuutlikkus

Projekti tulemusi saab edaspidi kasutada kantavate akude ja patareide kampaaniate korraldamisel, aga ka poliitika kujundamisel. Näiteks selgus läbiviidud uuringust, et inimeste teadmised kantavatest akudest ja nende tagastamise võimalustest on tagasihoidlikud. Tutvustame tulemusi Keskkonnaministeeriumile ning tulemustega on kursis ka EES-Ringluse esindaja, kes saab seda infot kasutada. Kantavad akud ei olnud algselt selle projekti fookuses ning see teema lisandus hiljem. See teema vajaks põhjalikumat käsitlust ning seetõttu võib see olla TLÜ kevadsemestril üheks ELU projekti teemaks.

Lisaks uurime EES-Ringlusest, kas võime osad Tallinna Ülikooli paigaldatud kogumiskastid paika jätta. See eeldaks, et neil on valmisolek neid kogumiskaste regulaarselt tühjendada.

Loodud Tik-Toki konto ei vaja pidevat jälgimist ning selle kaudu levitav video jääb aktiivseks ka pärast projekti lõppu.

Uuringu tulemusi püüame kajastada võimalikult laialt ning seni tehtud postitused jäävad samuti interneti ringlema. See loob eeldused selleks, et keegi teine saab tulevikus meie projekti tulemusi ja jagatud infot kasutada.

Lisaks on projekti liikmed saanud projekti raames uusi teadmisi patareide ja akude ohtlikkusest, liigiti kogumise vajalikkusest ja võimalustest ning ka nemad levitavad seda infot oma tuttavate ja sõprade seas, et omakorda nende teadlikkust suurendada. Info liikumine inimeselt inimesele on tihti tõhusam kui mõnu muu kanal.

7. Rühmaliikmete õpikogemus

AGNES SIRELI (MATEMAATIKA, MAJANDUSMATEMAATIKA JA ANDMEANALÜÜS)

Liitusin projektiga, kuna leidsin, et see teema on väga aktuaalne, kuna ise pole kunagi patareide ning väikeakude liigiti kogumisest kuulnud. Alati räägitakse just bio, papp ja plastiku liigiti kogumisest ning jäetakse patareide teema kõrvale. Projektilt ootasin palju meeskonnatööd ning meie poolt pakutud huvitavaid lahendusi, et aidata inimestel teha patareide liigiti kogumine lihtsamaks. Sain endale rolli “taustainfo rühma juht”, kuid olen ka teisi rühmi aidanud, näiteks kommunikatsiooni rühma video tegemisel. Olin üks nendest, kes alati oma meelt avaldas ning ei jätnud ka kasutamata võimalust särada. Ise olen meeskonnaga väga rahule jäänud. Töö oli alati õigeaegselt tehtud ning omavaheline kommunikatsioon oli heal tasemel. Kui tekkisid vastuolud, siis alati üritasime leida kompromisse, et kõik jääksid rahule grupi valikuga. Arvan, et selle projekti vältel saime paljuga hakkama, mis muidugi ei oleks võimalik olnud, kui meeskonnaliikmed ei panustaks nii nagu seda tegid meie projektiliikmed. Grupidünaamika kujunes rohkesti tänu liikmete valmisolekule teha töö lõpuni.

EVA-LOTTA ELMANOVITŠ (MATEMAATIKA, MAJANDUSMATEMAATIKA JA ANDMEANALÜÜS)

Tutvusin erinevate ELU projektidega ning just projekt “Patareid - Ei prügikasti!” kõnetas mind kohe. Õpin küll matemaatikat, aga looduse hoidmine on mulle alati südamelähedane olnud. Liitusin selle projektiga, sest tundsin, et saan midagi päriselt muuta ning rohkem kui üksikisiku tasandil. ELU projekt andis mulle võimaluse kogeda meeskonnatööd väga mitmekesises grupis. Projekti käigus tegelesin taustainfo otsimisega ning sobiva analüüsimeetodi leidmisega. Tutvusin lähemalt mitme kvalitatiivse analüüsi meetodiga. Lisaks oli mul võimalus osaleda nii pilootuuringu kui ka põhiuuringu analüüsis. Teemaatilist analüüsi sain läbi viia esimest korda ja mul on hea meel, et sain seda teha nii toetavate ja tegusate grupiliikmetega koos. Grupi koostöö sujus väga hästi ja kõik liikmed olid kohusetundlikud. Ma loodan, et projekti käigus valminud analüüs aitab Eestis patareide liigiti kogumist suurendada.

GRETE-LIIS VEIERT (EUROOPA NÜÜDISKEELED JA KULTUURID)

Otsustasin antud projekti kasuks, kuna polnud eelnevalt keskkonnaga seotud projektides osalenud ja soovisin midagi uut õppida. Eesmärgiks ei olnud vaid grupiga valmis teha ELU projekt, vaid minu isiklik soov oli ka selle abil enda käitumisharjumusi muuta. Juba esimestel nädalatel, kui kuulsin meie grupi juhendajalt, miks on oluline patareisid ja väikeakusid liigiti koguda, teadsin, et soovin olla üks liigiti kogujatest. Kui arvestada seda, et projekti eesmärk oli lõimida erinevaid erialasid ja õpilasi oma vahel, siis oli meil kindlasti väga mitmekesine grupp. Grupitöö sujus hästi ka tänu iganädalastele kohtumistele, mis aitasid fookuses hoida. Projekti jooksul protokollisin ühte meie koosviibimist ja tegin teistele sellest kokkuvõtte. Lisaks sellele tegime väiksema grupiga valmis vaatlusankeedi ja uuringuküsimused. Andsin ka omalt poolt grupile meie logo idee, mis nüüdseks asub meie kogumiskastide peal. Kujutatud seal on patareid, kes soovib olmeprügikastist välja saada. Novembris sain ka koos paari teise üliõpilasega üles pandud kogumiskastid ning olin

vastutav nende korrashoiu eest. Viimaks tegime koos väiksema grupiga meie põhiuuringu analüüsi valmis, kus analüüsisime neid faktoreid, mis inimesi takistab patareisid ja väikeakusid liigiti kogumast ning mis neid vaatlusintervjuu tulemusena liigiti koguma motiveeriks.

HELI HORN (INFOTEADUS)

Valisin projekti "Patareid - EI prügikasti!", sest usun, et iga algatus, mis inimeste mõttemaailma muuta ja patareisid liigiti koguma ning neid taaskasutusse suunama panna aitab, on samm edasi. Kuigi Eestis on juba praegugi üsna laialt levinud kasutatud patareide kogumiskohtade võrgustik, siis on endiselt liiga palju neid, kelle teadvusesse selle teema olulisus ei ole jõudnud. Selle projekti käigus oli mul aktiivse rühmaliikmena võimalus saada uusi kogemusi ja osaleda sisukates aruteludes patareide liigiti kogumise teemal; osaleda projekti plaani koostamises; uurida, milline on teiste riikide praktika ja kuidas on mujal patareide liigiti kogumine korraldatud; koostada ja valmistada ette projekti eesmärgi saavutamiseks olulise uuringu läbiviimise dokumendid nagu vaatluse läbiviimise juhend, vaatlus-intervjuu küsimused ja protokoll ja palju muud. Kõige olulisem ja täiesti uus kogemus minu jaoks oli kvalitatiivse uuringu läbiviimine ja eriti just sellise uuringu tulemuste analüüsimine ja kokkuvõtte kirjutamine. Sain taaskord kinnitust oma varasemale kogemusele, et mitmekesine meeskond, kohanemisvõimelised ja paindlikud töörühmad on projekti õnnestumise nurgakiviks.

IIRIS RODIN (PSÜHHOLOOGIA)

Keskkonnahoiuteemad on alati minu pilku püüdnud, eriti kui probleemid on aktuaalsed ja lahendused ka realistlikult teostatavad. Täpselt need kriteeriumid olid olemas ka projektis "Patareid - EI prügikasti!". Projektis kaasa löömine tähendas minu jaoks suurt arengut läbi uudsete kogemuste. Näiteks sain osaleda küsimustiku koostamises, intervjuu läbiviimises, kvalitatiivsete uuringutulemuste analüüsimises ja järelduste tegemises ning persoonade loomises. Lisaks kõigele eelmainitule, sain sel teemal meeletult palju uusi teadmisi ning kuhjaga mõtteainet tulevikuks. Olen positiivselt meelestatud hästi sujunud koostööst, projekti lõpptulemustest ja korduvatest meediakajastustest. Tunnen, et hoolega panustades saime oma tööga hästi hakkama, lõime midagi uut ja kasulikku ning kindlasti võime enda projekti üle uhked olla.

JEKATERINA ŽILJAJEVA (POLITOLOOGIA)

Põhjuseks, miks valisin ELU projekti nimega „Patareid - EI prügikasti!“ on see, et see kõnetas mind kõige rohkem. Olen jäätmekäitluse alal mõned aastad töötanud, mistõttu antud teema on isiklikust ja tööalasest vaatenurgast minu jaoks väga huvipakkuv. Kõige enam meeldis mulle intervjuude läbiviimine ja tulemuste analüüsimine. Tulemuste analüüs meeldi mulle seetõttu, et see arendas oskust nõ „lugeda ridade vahelt“. Mulle väga meeldis, et meie grupp oli väga kokkuhoidev ning inimesed olid alati valmis panustama rohkem, kui nendelt oodatud oli. Antud projekt pani mind antud teemale teisest küljest vaatama ning aru saama suuremast pildist. Olen meeletult rahul, et just see projekt sai valitud, sest lisaks paljudele uutele teadmistele sai need kolm kuud veeta suurepärase inimestega, kelle tööetika on paigas ning samas ei jäänud vajaka ka huumorimeel ning positiivne atmosfäär igal kohtumisel.

KSENIA LAINE (AJAKIRJANDUS)

Liitusin selle projektiga, kuna keskkonnateemad on mulle isiklikult väga südamelähedased. Töötan peaaegu kolm aastat Tallinna pressiesindajana ja valmistan ette pressiteateid sealhulgas ka jäätmemajanduse teemal. Leian, et väga suur roll probleemi lahendamisel on just õigel kommunikeerimisel: oluline on rääkida inimesega “sama keelt” ja selgitada, miks õige jäätmekäitlus on tähtis. Projekti tuumaks olid uuringud, mida me viisime läbi selleks, et inimeste käitumisest paremini aru saada ning suurendada inimeste teadlikkust keskkonnanahoiu küsimustes - sealhulgas ka läbi kommunikatsioonitegevusi. Kommunikatsioon ei ole pelgalt pressiteade või arvamusartikkel - paigaldasime Tallinna Ülikooli kampsuses ka patareide kogumiskastid, mis on samuti heaks kommunikatsioonivahendiks näitamaks, et patareide koht ei ole olmeprügi seas.

MADIS ROODLA (NÜÜDISMEEDIA)

Mulle oli projekti valimine võrdlemisi lihtne, kuna roheline mõtteviis on mulle olnud südamelähedane. Igas uues grupis on oma dünaamika, mida saab tundma õppida ning seda ka sel korral. Gruppidesse jaotumine ning seal töökorralduse loomine oli samuti huvitav. Kindlasti ei saa ka mainimata jätta seda, et tegemist oli teemaga, millest mul puudus hea ülevaade. Esitluse loomine oli samuti huvitav ning tuli valida, millest rääkida ja millest mitte, üldjoontes prioritseerimine oli kogu projekti vältel väga oluline. Tulevikus tuleks mõelda sellele, et muuta ELU projektid ajaefektiivsemaks, sest mulle tundus kohati ressursi raiskamisena pikad koosolekud. Kõige positiivsemaks osaks projektis võiks pidada erinevate ideede genereerimist ja intervjuude läbiviimist, milles mul on küll pikk kogemus, aga akadeemilisel maailmas on kogemust vähe. Projektiga võib rahule jääda ja mõte on hea, näidata tudengitele erinevate erialade kokkupuudet ja mõttemaailma.

MARIA GURJANOVA (VENE FILOLOOGIA)

Mina valisin projekti “Patarei - EI PRÜGIKASTI”, sest kui tuli see silmade ette, esimeseks mõtteks oli “see projekt tundub oluline keskkonna jaoks ning sellel on tähtis eesmärk”. Kuna mina püüan enda igapäeva elus olla keskkonnasõbralik ja selles areneda, antud projekt oli ainuke huvipakutav minu jaoks, sest ise olin nendest inimestest, kes teab, et patarei ei käi prügikasti, aga küsimusele miks ei osanud ma endale vastata. Tänu antud projektile ma sain enda jaoks palju uusi teadmisi ja kogemusi. Eriti väärtuslikuks minu jaoks oli ka intervjuude läbiviimine, kuna siit ma sain enda ümbruskonna parem teada ning tuli ette võimalus mõjutada nende harjumusi. Eriti meeldis ka see, et me saime paigutada kogumiskaste, teha enda uuringu ja kokkuvõtteid sellest, teha videot, et kaasama võimalikult suurem hulk inimestest. Mina arvan, et antud projektis sai kokku tugev tiim, projektijuhid ning ka tiimijuhid, tänu kellele sai suur töö tehtud. Meil oli loodud hea kommunikatsioon teineteise vahel, projektijuhtide poolt antud nõ tegevuste vabadus, hea töötempo. Olen tänulik, et sain sellise suurepärase tiimi ja projekti osaks.

MAURI MILTER (HALDUS- JA ÄRIKORRALDUS)

Valisin ELU õppeaineks projekti "Patareid - EI prügikasti!", kuna olen IT-taustaga inimesena amortiseerunud kontoritehnika ja erinevate kulumaterjalide kestade, sealhulgas ka patareide ja väikeakude utiliseerimise või selle nõuetekohaselt tegemata jätmisega pidanud palju kokku puutuma. Nii asutused kui eraisikud viskavad segaolmeprügi hulka esemeid, mida saaks liigiti kogudes hõlpsasti uute toodete toormeks ümber töödelda. Projekti valikul mängis rolli ka grupi suurus: 12 osalejat tundus sünergia tekkimiseks optimaalne tiim - suuremates gruppides olnuks oht liialt killustuda, väiksemates keerulisem rolle jagada ja vajadusel ümber mängida. Meeskonnatöö ei ole minu jaoks otseselt midagi uut ja nägin õppeainet kontekstis, kus ka äsja gümnaasiumist tulnud ning veel töökogemusega tudeng võiks omandada koostöökogemuse, mida nii õppetöös kui ka edasises elus hädasti tarvis läheb. Seepärast ei olnud mu algsed ootused kohustuslikus korras läbida tulevale ainele suured. Tagantjärele tuleb tunnistada, et need kolm kuud möödusid üle ootuste kiirelt, grupp ja juhendajad olid suurepäraseks ja mu varasemad oskused said vajalikku lihvi.

PILLE KAROTAMM (KESKKONNAKORRALDUS)

Valisin projekti "Patareid - EI prügikasti!", kuna minu jaoks on oluline, et kannaksime hoolt end ümbritseva keskkonna eest nii, et meie ökoloogiline jalajälg oleks võimalikult väike. Õpin Tallinna Ülikoolis keskkonnakorralduse erialal ning olen teadlik, et meie, inimesed, teeme enda hoolimatu käitumisega keskkonnale liiga. Valitud teema andis võimaluse omandada uut kasulikku informatsiooni, kuidas olla veelgi tähelepanelikum oma igapäeva tegevuste osas, et anda endast parim keskkonna jätkusuutliku arengu tagamiseks. Tooksin siinkohal välja, et väga põnev oli minu jaoks uue uurimismetoodika kasutamine (vaatlus-intervjuu) ning kodeerimismeetodi käigus tulemuste analüüs. Olen tänulik, et mul oli võimalus koos töötada suurepärase ja pühendunud meeskonnaga, kus kõik liikmed aktiivselt kaasa mõtlesid ja olid lahendustele orienteeritud.

TIMO KARK (ORGANISATSIOONIKÄITUMINE)

Liitusin patareide projektiga, kuna keskkonnateemad lähevad mulle korda ning soovisin osaleda projektis, millel on potentsiaalselt praktiline väljund. Olen ise 15 aastat keskkonnateemadega tegelenud, kuid mitte kunagi varem jäätmetega, sh patarei- ja akujäätmetega. Seega oli see mulle hea võimalus ennast uue teemaga kurssi viia ning seeläbi silmaringi laiendada. Pean ennast keskmisest keskkonnateadlikkumaks inimeseks, kuid ka minu jaoks oli selles projektis ohhoo-momente ja tundsin isegi piinlikkust, et kuidas ma siis ei teadnud, kuidas täpselt ikkagi patareisid ja akusid liigiti koguda. Samuti pöörasin projekti algusfaasis liiga palju tähelepanu patareide ohtlikkusele, kuid suurem mõju on just tootmisel tekkiv keskkonnamõju. Ka ei ole mul liiga palju kogemusi uuringute läbiviimisega ning tänu sellele projektile olen taas ühe kogemuse võrra rikkam. Eriti hea meel on, et sain proovida kvalitatiivset analüüsi metoodikat, sest ka oma lõputöös kasutan just sama metoodikat. Seega täitis projekt kuhjaga oma eesmärgi. Positiivne oli ka see, et juhendajad andsid meile päris palju vabadust ise planeerida ja otsustada ning toetasid meid oma kogemuste ja teadmistega. Projektiliikmed olid samuti tublid, seda enam, et vahenädala ettekannete kuulamisel jäi mulje, et meie projekt on oluliselt töömahukam ja mitmetahulisem kui paljude teiste omad.

Lisa 1. Projekti tegevuskava

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Tutvumine	22.09.2022	Kõik
Suhtluskanali kokku leppimine	22.09.2022	Mauri Milter tekitab Google Drive kausta ja FB vestlusgrupi
Rollide jagamine	Kogu projekti vältel	Timo Kark- projektijuht Madis Roodla – kommunikatsiooni rühma juht Agnes Sireli – taustainfo rühma juht Iiris Rodin – vaatluse rühma juht Jekaterina Žiljajeva – logo tellimine
Regulaarsete kohtumiste kokku leppimine	29.09.2022	Veebis igal teisipäeval kell 19:00 ning TLÜ-s neljapäeviti kell 14-16:00
Projekti eesmärgi sõnastamine ja peamiste tegevuste kavandamine	29.09.2022	Kõik
Metoodika ja valimi kokku leppimine	29.09.2022	Kõik
Detailse tegevuskava ja projektiplaani koostamine (doc fail ja Gantti tabel)	18.10.2022	Kõik Gantti tabel – Mauri Milter
Ankeedi koostamine ja uuringuküsimuste sõnastamine	18.10.2022	Vaatluse rühm (juht: Iiris Rodin)
Taustainfo kogumine	18.10.2022; uut infot lisatakse jooksvalt	Taustainfo rühm (juht: Agnes Sireli)
Kommunikatsiooniplaani koostamine	18.10.2022; jooksvalt saab täiendada	Kommunikatsiooni rühm (juht: Madis Roodla)

Tegevuskava koostamine (virtuaalplaani, mida saab jooksvalt täiendada)	16.10.2022	Timo Kark
ELU vahekokkuvõtte vormi täitmine	16.10.2022	Timo Kark
ELU vahenädala ettekande ettevalmistus	23.10.2022	Timo Kark, Agnes Sireli, Mauri Milter ja Madis Roodla
ELU vahenädala ettekande tegemine	25.10.2022 26.10.2022	1. Grupp AA: 25.10.22, kell 14-16 Heli Horn, Mauri Milter , Maria Gurnjanova, Grete-Liis Veiert, Madis Roodla , Eva-Lotta Elmanovitš 2. Grupp AAA: 26.10.22, kell 14-16 Iris Rodin, Timo Kark , Agnes Sireli , Ksenia Laine, Anna Churakova, Pille Karotamm
Piloodi läbiviimine	21.10-31.10.2022	Kõik
Piloodi kokkuvõtte, arutelu ning vajadusel küsimustiku täiendamine	03.11.2022	Kõik
Pilootuuringu analüüs (analüüsi meetoodika testimine)	10.11.2022	Heli, Timo, Iris, Pille, Anna, Eva-Lotta
Uuringu (osalusvaatluse ja intervjuude) läbiviimine	11.11.-22.11.2022	Kõik
Kommunikatsioonitegevuste elluviimine	14.10.-15.12.2022	Vastavalt kommunikatsiooniplaanile (lisa 3)
Uuringu tulemuste analüüs ja järelduste tegemine	24.11.-08.12.2022	Kõik
ELU dokumentide vormistamine, portfoolio, refleksioon ja muu vajalik, esitluspäeva ettekanne	12.12.2022	Vastutab Timo Kark, panustavad kõik

ELU esitlus	15.12.2022	Timo Kark, Pille Karotamm, Heli Horn, Jekaterina Žiljajeva, Madis Roodla
Individuaalsete refleksioonide esitamine juhendaja(te)le	31.12.2022	Kõik

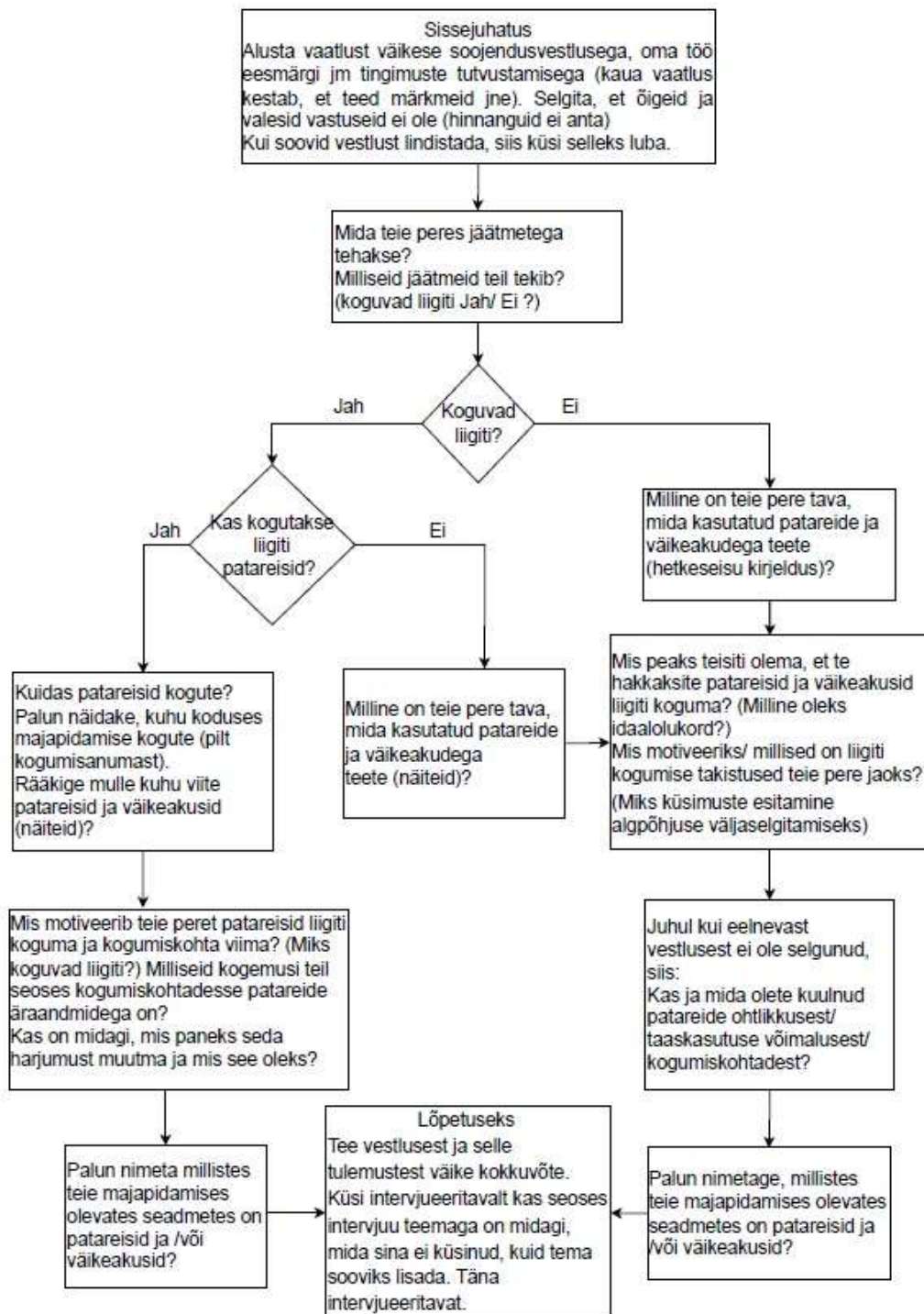
Lisa 2. Projektiplaan Gantti tabelina

Tegevus	Osalistid	Nädal 38	Nädal 39	Nädal 40	Nädal 41	Nädal 42	Nädal 43	Nädal 44	Nädal 45	Nädal 46	Nädal 47	Nädal 48	Nädal 49	Nädal 50	Nädal 51	Nädal 52
		19. Sep	26. Sep	3. Oct	10. Oct	17. Oct	24. Oct	31. Oct	7. Nov	14. Nov	21. Nov	28. Nov	5. Dec	12. Dec	19. Dec	26. Dec
		25. Sep	2. Oct	9. Oct	16. Oct	23. Oct	30. Oct	6. Nov	13. Nov	20. Nov	27. Nov	4. Dec	11. Dec	18. Dec	25. Dec	1. Jan
Taustainfo kaardistus	Agnes, Timo, Eva-Lotta, Maria															
Varasemate uuringute leidmine	kogu rühm															
Taustainfo kokkuvõtte esitluseks	Agnes, Timo															
Uue uuringu andmete lisamine faili	Agnes															
Kantavate akude teema lisamine faili	Timo, Agnes															
Taustainfo faili kokkuvõtte uuendus	Agnes															
Lõppanalüüsi andmete lisamine faili																
Vaatlus - intervjuu	Iiris, Mauri, Anna, Grete, Heli															
Uurimismeetodi valimine	kogu grupp															

Valimi kokkuleppimine	kogu grupp														
Vaatlusplaani, juhendmaterjali koostamine	Heli														
Piloodi läbiviimine	kogu grupp														
Piloodi analüüs ja kokkuvõte	1. Timo, Heli 2. Eva-Lotta, Pille, Iiris														
Kogemuste jagamine ja parendamine	kogu grupp														
Põhiuuringu läbiviimine	kogu grupp														
Uuringutulemuste analüüs ja kokkuvõte	1. Motivatsioon - Maria, Agnes, Eva-Lotta 2. Takistused - Heli, Pille, Grete 3. Personad - Iiris, Katja, Mauri 4. Kantavad akud - Madis, Ksenia, Timo														
Teavitust - PR	Madis, Ksenia, Pille, Jekaterina,														
Visuaalne identideet															
Esitlus															
Sihtrühmade kaardistus															

(AA - 25.10.22 & AAA - 26.10.22)																
ELU projekti portfoolio koostamine ja esitamine														12.12		
ELU tulemuste esitlemine (15.12.22, kell 10-12, M134)														15.12		
ELU projekti individuaalne refleksioon juhendajale																31.12

Lisa 3. Uuringu tegevusplaan

Lisa 4. Vaatlus-intervjuu protokoll

Vaatlus - intervjuu protokoll

Faili nimi: Põhiuuring_Nimi_1 (kogub liigiti patareisid) või _2 (ei kogu)

Kodu üldine kirjeldus:

Kuupäev:

Alguse ja lõpu aeg:

Vaatlusel tehtud pildid:

Teema	Küsimused	Vastused
1. Jäätmete liigiti kogumine	Sissejuhatav küsimus, üldine taustainfo (kas liigiti koguja või mitte, hetke seis majapidamises) Kuidas on jäätmete kogumine sinu majapidamises korraldatud?	
2. Patareide ja väikeakude liigiti kogumine <i>Vahet tuleb teha liigiti kogujatelt ja mitte liigiti kogujatelt küsides ja vastuseis märkides</i>	Kuidas patareisid ja kuidas väikeakusid kogud? (pilt kogumiskohast) Milliseid patareide ja väikeakude kogumiskohti tead? (Kui, siis) kuhu patareisid ja kuhu väikeakusid tavapärast viid (näiteid)?	
3. Motivatsioon ja takistused patareide ja väikeakude liigiti kogumiseks <i>Vahet tuleb teha liigiti kogujatelt ja mitte liigiti kogujatelt küsides ja vastuseis märkides</i>	Küsimus <u>liigiti kogujale</u> : Mis motiveerib sind patareisid ja väikeakusid liigiti koguma ja kogumiskohta viima? Kas liigiti kogumine on sinu jaoks lihtne? Küsimus <u>mitte liigiti kogujale</u> : Millised on sinu jaoks takistused patareide ja väikeakude liigiti kogumiseks ja kogumiskohta viimiseks? (vajadusel miks – küsimuste küsimine algpõhjuse selgitamiseks) Mis paneks kogumise harjumust muutma: <u>Liigiti kogujalt</u> - Mis peaks muutuma/ teisiti olema, et sa enam ei koguks patareisid ja väikeakusid liigiti? <u>Mitte liigiti kogujalt</u> - Mis peaks muutuma/ teisiti olema, et sa hakkaks patareisid ja väikeakusid liigiti koguma? (Milline oleks liigiti kogumiseks sinu jaoks ideaalolukord?)	
	Miks on oluline patareisid ja väikeakusid liigiti koguda?	

Lisa 5. Kommunikatsiooniplaan

Kanal	Kuupäev	Vastutaja	Kõneisik	Auditooriumi suurus	Meediatüüp	Sõnum	Sihtgrupp
Keskkonna-agentuuri FB	14.10	Timo	Kogu Grupp	4,8 K jälgijat	FB postitus	Projekti tutvustus, e-jäätmete ja akudega seotud info levitamine	FB 20-70+
ELU FB (ei realiseerunud)	21.10	Ksenia	Kogu grupp	650	FB postitus	Kes oleme ja millega tegeleme.	FB 20-70+
TLÜ FB (ei realiseerunud)	Novembr i esimene nädal	Madis			FB postitus	Teadvustame seda, et meil on kogumiskastid olemas TLÜs	FB 20-70+
LUNA TV	16.11	Timo	Timo	300 FB	FB, YT	Seoses patareide ära viskamisega (meie kontekstis siis e-sigarettide näitel)	FB 20-70+, YT 20-60
Video sotsiaalmeedias	24.11	Agnes	Agnes	Tallinna Ülikool IG - 1,2K TLU esindus IG - 1,4K ELU FB - 677	TikTok, Instagram, FaceBook	Inimesed viskavad patareid olmeprügisse	FB 20-70+ TikTok 10-30 IG 13-40

Kogu TLÜs kastid.	22.11	Ksenia, Grete-Liis	Kogu grupp		FB, IG,	Too oma kantavad akud ja patareid ära!	
Keskkonnaagentuuri blogi	01.12	Timo	Kogu grupp	4,8 K jälgijat	Blogi https://keskkonnaagentuur.ee/node/1048	Tekitati projekti QR koodile maandumisleht, kus blogi formaadis kirjeldati kanatavate akude ja patareidega soetud probleeme ning tutvustati ELU projekti	20-70+
Postimees	02.12				Postimees kajastas Keskkonnaagentuuri blogipostitust https://kodu.postimees.ee/7661470/keskkonnaagentuur-kuhu-jaab-sinu-patarei-ringlusse-ei-joua-ligi-10-veoautotait-patareisid	Kantavate akude ja patareide ohtlikkusest, tagastamise võimalustest ning ELU projektist	30-70+
Postimees FB	02.12			167 335 jälgijat	Postimees kajastas Keskkonnaagentuuri blogipostitust ka oma FB lehel	Kantavate akude ja patareide ohtlikkusest, tagastamise võimalustest ning ELU projektist	20-70+
Keskkonnaagentuur FB	04.12	Timo	Kogu grupp		FB postitus	Patareide blogipostitus	FB 20-70+

Maakonnalehed,	Detsembr i algus	Madis	Jektarina , Timo		Arvamusartikkel		30-70+
Eesringlus, Elektroonikaromu	Kohe kui valmis	Madis				Saadame neile oma uuringu tulemused	
Pressilist	Detsembr i algus	Kogu kom- grupiga	Jektarina , Timo	Kogu Eesti	Pressiteade		
Raadio 4		Ksenia	Ksenia	100 000+	Raadiouudiste lõik		Venekeeln e audtioriu m vanus, Ksenia ehk oskab täpsustada
Lõppesitlus							ELU projekt oli väga tore. Soovitame ka teistele